

Fiskeridirektoratets Småskrifter

Nr. 10 -- 1950.

Melding fra Fiskeridirektoratets
driftsøkonomiske undersøkelser:

Lofotfiskets lønnsomhet etter krigen.

v/sekretær Per L. Mittle

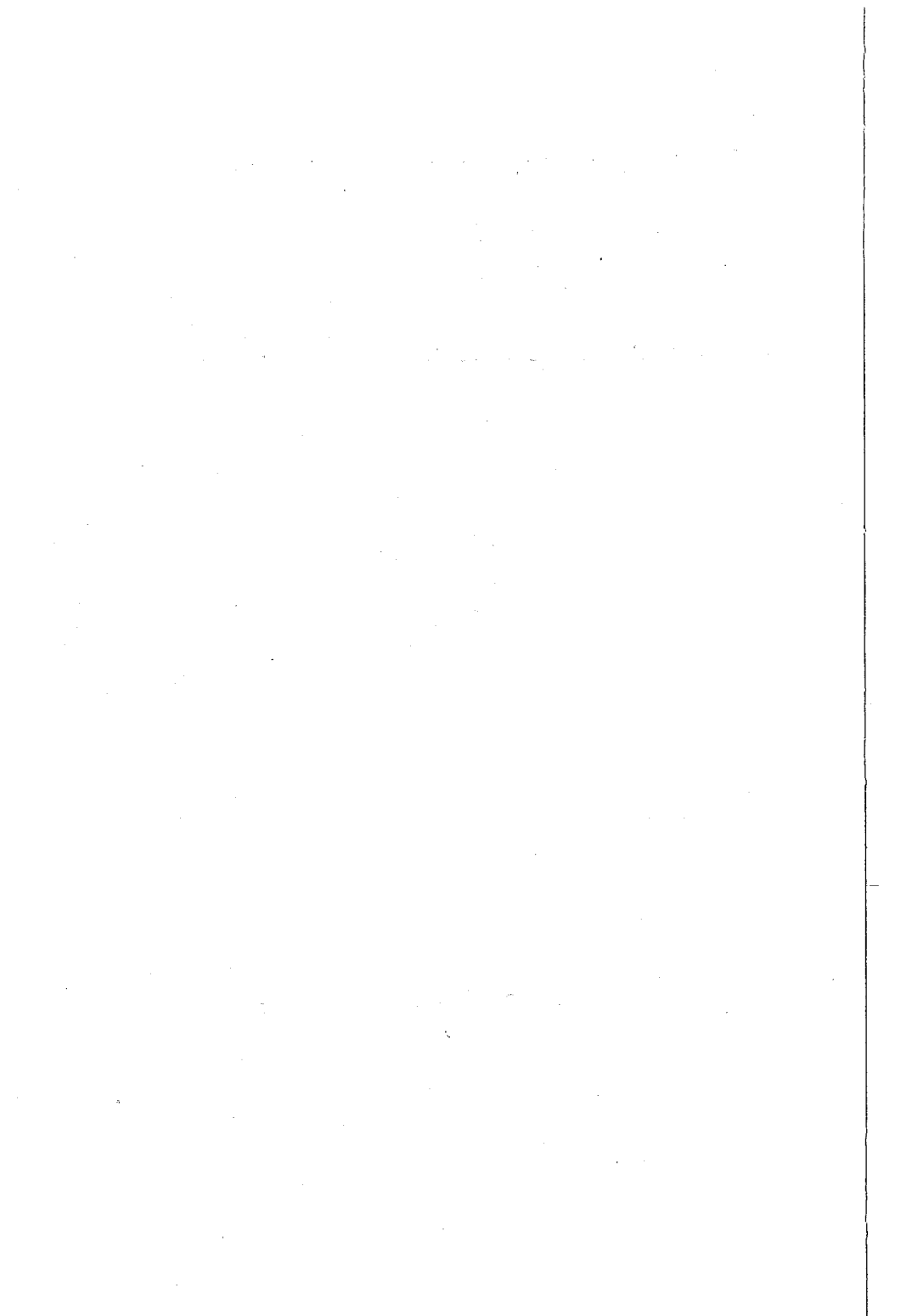
Særtrykk av «Fiskets Gang» nr. 15
for 13. april 1950

Utgitt av
FISKERIDIREKTØREN

BERGEN

A/S JOHN GRIEGS BOKTRYKKERI

1 9 5 1

Lofotfiskets lønnsomhet etter krigen.

Med unntak av årene 1940 og 1945 har Fiskeridirektoratets driftsøkonomiske undersøkelser for lofotfisket pågått hvert år fra og med 1936. Undersøkelsen er basert på frivillig innsending av regnskap til Fiskeridirektoratet. Regnskapene avgis av fiskerne på et spesielt oppgjørsskjema som oppsynet deler ut under lofotfisket.

Regnskapsresultatene for årene 1936—44 ble offentliggjort i 3 publikasjoner utgitt i serien »Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier«. Fiskeridirektoratets kontor for statistikk, etterretningsvesen og økonomiske undersøkelser har nå utgitt en ny publikasjon omfattende årene 1946—1949 (»Tabellariske oversikter over lofotfiskets lønnsomhet i årene 1946—1949 og tidligere undersøkelsesår«, serien »Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier« 1949, nr. 5). I den nye publikasjonen har en — foruten regnskapsresultater for årene 1946—49 — tatt med de viktigste undersøkelsesresultatene som er offentliggjort i de tidligere publikasjoner, slik at en har fått en samlet oversikt i tabellform for årene 1936—1949, i alt 12 undersøkelsesår.

Av ulike grunner har det dessverre ikke vært mulig å ledsage publikasjonens tabeller med tekstlige kommentarer denne gangen. Dette er beklagelig, men dersom det skulle gis en fyldestgjørende tekstlig analyse av driftsresultatene, ville en ikke ha rukket å gi ut publikasjonen i tide før dette års lofotfiske tok til. Da tabellene er satt opp på samme måte som i de tidligere publikasjoner, antar en imidlertid at det ikke vil volde vansker å lese tabellene uten tilhørende tekstlig framstilling. Den som akter å studere publikasjonen, og kanskje ønsker nærmere forklaring på selve tabelloppstillingen, kan henvises til den forrige publikasjonen (»Lofotfiskets lønnsomhet i krigsårene 1941—44« i »Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier«, 1944, nr. 3), der det er gjort rede for hvorledes materialet innhentes og

hva som innbefattes i de enkelte poster i regnskapsutdragene.

Den driftsøkonomiske undersøkelsen for lofotfisket har blant annet til hensikt å belyse inntekts- og utgiftsforhold under fisket for ulike redskapsklasser og ulike farkoststørrelser. Hovedoppgaven er å få fram hvor meget som tilflytter fiskerne som vederlag for deres arbeid. Det sier seg selv at den driftsøkonomiske undersøkelsen og de resultater den viser, er av største betydning som grunnlag i diskusjonen omkring lofotfisket og dets lønnsomhet.

I publikasjonen er det satt opp tabeller som viser inntekter og utgifter uttrykt i gjennomsnitt pr. farkost. En har her delt materialet opp i følgende farkostgrupper: a) garnbåter over 45 fot, b) garnbåter mellom 45 og 35 fot, c) garnbåter under 35 fot, d) linebruk, e) juksabåter over 36 fot og f) juksabåter under 36 fot. I samtlige grupper er utgiftene spesifisert, slik at det framgår hvor store beløp far-

*Fangstinntekt og utgifter ved lofotfisket 1946—49.
Gjennomsnitt pr. farkost.*

År	Garnbruk			Linebruk	Juksa	
	Over 45 fot	45—35 fot	Under 35 fot		Over 36 fot	Under 36 fot
<i>1946:</i>	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Fangstinntekt	34 402	23 350	11 604	11 131	12 562	3 531
Utgifter	4 785	3 548	2 024	3 674	2 412	818
<i>1947:</i>						
Fangstinntekt	32 722	30 365	12 138	14 737	14 248	5 635
Utgifter	8 097	7 159	3 129	4 275	2 239	948
<i>1948:</i>						
Fangstinntekt	22 584	11 911	6 021	10 602	9 192	2 306
Utgifter	9 568	6 870	4 226	4 455	2 085	722
<i>1949:</i>						
Fangstinntekt	31 870	19 808	10 141	8 671	7 969	3 661
Utgifter	9 583	6 428	3 342	4 526	2 288	864

kostene gjennomsnittlig betaler for drivstoff, for redskaper, o. s. v. I tabellen ovenfor har en slått utgiftene sammen i én post og sammenliknet dem med bruttofangsten (fangst-inntekten). Under utgifter er tatt med både fellesutgifter og utgifter som hver mann bærer selv.

De relativt små utgifter for garnbruk og linebruk i 1946 skyldtes redskapssituasjonen, idet det ennå ikke var mulig å få kjøpt redskaper i den utstrekning som var ønskelig.

Etter fratrekk av utgiftene frankommer til slutt båtens part samt netto mannlott. Det er denne siste post som kanskje interesserer mest. Netto mannlott er definert som *utbetalt* mannlott med fratrekk av slike utgifter som hver mann bærer selv (først og fremst til anskaffelse av nye redskaper før fisket, samt til tørrmat).

Følgende tabell viser hvorledes netto mannlott pr. sesong har svinget fra år til år i de ulike farkostgrupper:

*Netto mannlott ved lofotfisket 1936—49.
Gjennomsnitt pr. farkost.*

År	Garnbruk			Line bruk	Juksa	
	Over 45 fot	45—35 fot	Under 35 fot		Over 36 fot	Under 36 fot
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
1936	÷ 121	56	÷ 103	100	81	35
1937	174	268	47	310	151	111
1938	274	210	264	361	300	227
1939	252	202	314	376	363	279
1941	1 241	1 175	593	1 221	571	436
1942	1 196	1 291	1 245	1 109	612	459
1943	890	945	963	906	540	453
1944	1 593	1 867	1 373	1 160	1 016	939
1946	2 579	2 088	1 370	1 115	837	661
1947	1 916	2 359	1 312	1 532	1 109	1 185
1948	759	265	27	759	707	393
1949	1 659	1 373	1 048	484	594	669

Ved lesingen av tabellen ovenfor, bør en være merk- sam på at tallene for garnbruk og linebruk for krigsårene 1941—44 gir et litt for gunstig bilde av lofotfiskerens netto- inntekt. Regnskapene for disse årene viste nemlig at red- skapsutgiftene på grunn av den vanskelige redskapsituasjon ikke var tilstrekkelige til å holde redskapsbestanden vedlike. Hadde det vært normal tilgang på redskaper ville redskaps- utgiftene vært større, og dermed mannsloften tilsvarende mindre. En har beregnet at netto mannslott gjennomsnitt- lig ville vært ca. 215 kroner lavere på garnfartøylene og ca. 70 kroner lavere på linebåtene i hvert av krigsårene, dersom redskapsutgiftene hadde vært store nok til å opprettholde redskapsbestanden. Til gjengjeld gir tallene for garnbruk og linebruk et litt for ugunstig bilde av lønnsomheten de første par etterkrigsårene, idet gjenanskaffelse av redska- per etter krigen har lagt beslag på en unormal stor del av den *ubetalte* mannsloften.

Tabellen ovenfor viser at gjennomsnittslottene for alle redskapsklasser og farkoststørrelser er steget vesentlig i for- hold til før krigen. Følgende tabell viser netto mannslott de siste 4 årene uttrykt i prosent av gjennomsnittet for årene 1936—1939. Til sammenlikning har en i siste kolonne tatt med levekostnadsindeksen for de samme årene.

Netto mannslott ved lofotfisket 1946—1949.
(Gjennomsnitt pr. farkost. 1936/39 = 100).

År	Garnbruk			Line bruk	Juksa		Leve- kostnads- indeksen
	Over 45 fot	45 - 35 fot	Under 35 fot		Over 36 fot	Under 36 fot	
1936/39	100	100	100	100	100	100	100 ¹
1946	1.779	1.135	1.046	389	374	406	159
1947	1.321	1.282	1.002	464	495	727	160
1948	523	144	21	264	316	241	159
1949	1.144	746	800	169	265	411	159

1) I 1938.

Når en unntar 1948 som var et ualminnelig dårlig år for mindre garnfarkoster, framgår det av tabellen at mannslottene i det store og hele er steget mest for garnbåtene, idet nettoutbyttet her i enkelte år er mer enn 10-doblet i forhold til før krigen. Også for linebruk, og særlig for juksa, er nettolottene økt vesentlig.

Ved å sammenlikne mannslottenes økning med levekostnadsindeksen i siste kolonne, ser en at fiskernes real-lønninger er økt betraktelig.

En sammenlikning mellom de enkelte etterkrigsår viser at for de største og de minste garnfarkoster var 1946 bedre enn de andre etterkrigsårene, mens mellomstore garnfarkoster, linefarkoster og juksabåter hadde sitt beste etterkrigsår i 1947. De høye mannslotter i 1946 og 1947 henger sammen med de rekordmessige gjennomsnittsfangster som lofotfisket ga disse 2 årene.

En har også regnet ut inntekter og utgifter *pr. kg råfisk*. Nedenfor gjengis tallene for 1948 og 1949:

Inntekter og utgifter i gjennomsnitt pr. kg råfisk.

	Garn		Line		Juksa	
	1948	1949	1948	1949	1948	1949
	øre	øre	øre	øre	øre	øre
Bruttofangst	37,5	38,4	41,1	38,7	40,8	39,0
Driftsutgifter i alt	19,0	11,2	15,8	18,6	8,3	8,1
Av dette:						
a) Brensel og smørreolje m.v.	1,9	1,3	2,1	2,4	3,4	2,9
b) redskaper	16,3	9,2	5,7	5,7	2,1	1,5
c) agn	—	—	7,1	9,5	2,3	2,9
d) andre driftsutgifter	0,8	0,7	0,9	1,0	0,5	0,9
Driftsnetto	18,5	27,2	25,3	20,1	32,5	30,9
Båtens part	7,6	8,2	7,2	6,0	7,8	7,2
Lønnsinntekter ¹	3,7	2,4	2,7	2,9	0,2	9,7
Netto til mannskap med redsk.	7,2	16,6	15,4	11,2	24,5	23,0
Herav til koklag og tørrmat	1,5	1,0	1,5	1,6	0,5	2,2

¹) Kokkhyre, bøterlønn, hyre til leiekar.

Dessverre var ikke undersøkelsesmaterialet så omfangsrikt i 1949 som årene før. I årene 1942—48 utgjorde undersøkelsesfarkostene ca. 6 pst. av det samlede antall farkoster som deltok i lofotfisket, mens representasjonsprosenten i 1949 var ca. 3,5. Dette gjør at 1949-tallene ikke blir fullt så pålitelige som for de tidligere år. En har imidlertid godt håp om at det vil lykkes å få en fyldigere representasjon fra og med inneværende års lofotfiske.

For sesongen 1950 vil undersøkelsene dessuten bli utvidet til også å omfatte forsøksfisket med snurpenot og synkenot.